

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT** **UKRAINIENNE**

Число 48 (502) Рік вид. XI. 8 грудня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 8 грудня 1935 року.

У відділі «З преси» подаємо ми сьогодні де-які витяги з цікавої статті французького автора у паризькому «Le Temps» про совітську армію.

Зупинившись над організацією московської червоної армії, її контингентом і т. д., автор згаданої статті торкається тако-ж національного характеру совітських збройних сил і основної ціли розвитку большевиками своєї промисловости.

Автор зазначає, що так як і Сталін, який, хоч і грузинського походження, являється російським патріотом, так і совітська армія є перед усім російською армією, а посилене упромисловлення совітського союзу, з усіма його п'ятилітками, має в ґрунті на меті военні цілі.

З приємністю відмічаємо цей здоровий голос чужинця, що зумів належним чином підійти до оцінки совітської армії і совітської індустріялізації.

Висновок із поданого в «Le Temps» матеріялу про совітську армію напрошується сам собою. Під новим виглядом росте російський милітаризм, знову підняв голову російський імперіалізм, про що ми непинно завжди твердимо і перед чим остерігаємо. Цей бо новітній російський імперіалізм, що росте на грузах «незалежних» совітських республік ріжних, так безсовісно обманутих московськими большевиками в ході революції на Сході Європи народів, без сумніву поставив собі завданням дальшу експансію.

В цей час, коли стільки говорять про мир і зокрема про встановлення миру на Сході Європи, не зайвим буде показати на правдиве джерело небезпеки для миру, що росте на східних європейських просторах, а разом з тим пригадати про поневолення Москвою народів, що мали вже тако-ж свої незалежні держави, яким Москва силою накинула свою владу і совітський лад, але які далі продовжують боротьбу за свою свободу.

Мир на Сході Європи — це незалежність од Москви цих народів, це самостійні національні держави України, Кавказу, Дону, Туркестану й т. д.

Емігрантська справа в Лізі Націй та Україна

До справи допомоги еміграції в Лізі Націй властиво не було ніколи великої симпатії та інтересу. Робили де-що, бо це було потрібно, але дивилися і а що допомогу як і а щось тимчасове: мовляв, скоро повернуться люде додому, або натуралізуються. Під таким настроєм вирішено було ліквідувати Офіс Нансена в 1938 році. Тим часом стало ясно, що й стара еміграція, та, що вийшла з ССР, — себ-то українці, росіяне, кавказці, — та ті, що залишили Туреччину, — себ-то вірмені, — не зме шуються, не повертаються до-дому і дуже поволі натуралізуються. Отже потребують вони якоїсь опіки, допомоги і т. д. А тут виявилось, що утворилася не одья еміграція, хоч і не така численна: еміграція з Німеччини. Через все це в цьому році Асамблея Ліги Націй вирішила грунтовно зайнятися цією справою і утворити комітет експертів з п'яти делегатів од Англії, Франції, Італії, Норвегії і Чехословаччини. Цей комітет, під головуванням чехословацького міністра в Парижі п. Осуського, зібрався в Женеви 28 листопаду. Взявся Комітет за діло досить ґрунтовно і викликав кількох компетентних осіб, бажаючи одержати всебічне освітлення справи. Найбільша справа — це впорядкування німецької еміграції, отже кимців і жидів викликавано найбільше, з старої еміграції від росіян викликаво п. Лебедева, барона Нольде та ще двох якихось дам-добродійок. Натурально, п. Рубінштейн тако-ж давав пояснення, але разом з персоналом Офісу, як один з уповноважених цієї установи. Від українців Комітет через секретаріат Ліги Націй екстренно запросив до Женеви проф. Шульгина, як голову Головної Емігрантської Ради. 30 листопаду п. Шульгин уже був у Женеви і дав свої пояснення Комітету, в якому і в той час головував представник Франції (п. Осуський від'їхав) п. Роланд-Марсель, був директор Національної Бібліотеки і бувший префект.

Мемуар Головної Української Емігрантської Ради був у руках у всіх делегатів і голова запитав п. Шульгина, які пояснення бажав би він дати до цього. В довшій промові український делегат ознайомив Комітет з основними тезами мемуару, з'ясувавши загально-правові та економічні потреби еміграції, одмітивши ті пункти, які в спеціальних мемуарах доручили йому оборонити українські організації в Румунії та Польщі.

Як відомо, тези мемуару Головної Ради сводилися до альтернативи: або в Офісі іхто з інтересованих не має брати участі, або-ж там мають бути репрезентовані всі національні групи, в тому числі й україн-

ці. Проф. Шульгин рішуче настоював на необхідності участі українського делегата в справах Офісу.

Делегати поставили промовцеві низку питань. Відповідаючи на них, проф. Шульгин із'ясував, між иншим, кількість української еміграції, яка значно перебільшує цифру, установлену в одному з мемуарів Ліги Націй. Особливо, коли взяти під увагу нашу еміграцію не тільки в Європі, але і в Південній Америці та Азії, то кількість її ще більше зростає. Але точної статистики не має, натурально, немає.

Ми і є маємо докладніших відомостей про цю дискусію, що очевидно тим часом лишається таємницею Комітету, але можемо ствердити, що делегати поставилися з великою увагою до заяв українського делегата, а, як говорять в колах, близьких до Комітету, де-які його тези зробили своє враження і можуть вплити на рішення Комітету. Загальна тенденція серед експертів — зробити систему Офісу простішою, а може й повернутися до попередньої системи, призначивши Комісаріят. В такому разі справа перейде в нейтральні руки, а представники різних національних груп будуть давати тільки свої поради. Але це тільки один з проєктів, а як все це розрішиться остаточно, — сказати трудно. Ліга Націй до того скорих рішень не любить. Доведеться ще почекати. Загальний істрій після останнього засідання Дорадчого Комітету різко змінився. Демонстрація українців мала ті наслідки, що всіма майже визнається необхідність дати в той чи иний спосіб місце в Офісі делегатові українців.

Саме-ж офіційне покликання секретаріатом Ліги Націй представника української еміграції показує, що, не дивлячися на всі заперечення минулих часів, Ліга Націй мусіла таки прийняти де-факто існування окремих еміграцій, від инших груп, української еміграції.

Женевець.

Листи з Далекого Сходу

VIII.

В попередньому листі ми зазначили, що святкування дня 14 жовтня (св. Покрови) українськими самостійниками в м. Харбіні звернуло увагу майже цілої місцевої російської преси. Де-які часописи помістили більші справоздання, де-які лише коротенькі замітки. Але характерним для наших відносин тут треба вважати не ці замітки, а передовицю «Харбинского Времени» від 15 жовт. я під соимволичним заголовком: «В єднанні сила».

Вихваляючи до і бес поступовання згаданого тут, а особливо в Японії, мусульманського діяча пана Курбат-Галієва, що приїхав до Харбіну й зразу зробив глибокий уклін в бік Бюра для російських емігрантів, «Харбинское Время» написало: «ним (Курбат-Галієвим) сказані істинні золоті слова: «ми (мусульмане) разом з російськими емігрантами рука об руку пройшли тяжкий, терпистий шлях, і разом проливали кров у боротьбі з большевиками. Тому й у майбутньому доля не зможе розділити нас і ми повинні йти разом». Отже, знов, як бачимо, висувається теорія «одного котелка», що її вже ми трохи призабули.

Це писалося 15 жовтня, це-то на другий день після святкування українцями свята св. Покрови, яко свого національного свята, що відбулося при трохи незвичних для Харбіна умовах. Пана Курбат-Галієва похвалив часопис так тепло не за його «золоті слова», а за те, що він своїми промовама та своїм поступованням і без того утруднив тяжке становище великої частини місцевої тюрко-татарської (мусульманської по релігії) колонії, яка, наперекір бажанню своїх москвофілів, не хоче йти до Бюра та, як може, захищає свої самостійницькі позиції.

Але наведені «золоті слова» були лише вступом, свого рода прелю-

дією; справжні-ж перлини були сказані самим часописом нам, українцям, і то в надто оригінальній формі.

Щоб зберегти цілу «красу» тих «перлів», дозволимо собі пропитувати (трохи за багато) відповідний уступ:

«Іх («золоті слова» пана Курбат-Галієва) треба прийняти на увагу й іншим національним емігрантським організаціям в Маньджу-Ці-Го. Кожна з таких організацій, взята окремо, представляє собою незначну величину. Ухиляючись під тими чи іншими причинами від участі в об'єднуючому русі російської еміграції, ці організації безплідно витрачають свої невеликі сили.

«Чи час зараз ламати коп'я на питаннях майбутнього самостійного національного буття, коли фактично всі умови для цього закриті большевизмом, що поневолив усі народи Росії.

«Перед всіма національностями російської еміграції стоїть одне загальне завдання — звільнити батьківщину від темної сили, що є ворожа правдивій цивілізації та нормальному національному розвитку.

«Але успіх в боротьбі з цим ворогом може бути досягнений тільки з'єднаними зусиллями. І для такої дружньої роботи спільної окремих національних груп цілком не вимагається, щоб вони відмовилися від своїх національних особливостей та національних ідеалів.

«Загального співробітництва легко досягти на ґрунті свідомости єдності найближчих цілей».

А щоб над цим кріпко подумали ті, до кого це фактично писалося, часопис, добре згаючи антикомуністичну позицію національності, до якої він на разі звертався, не посоромився додати:

«Час засвоїти ту прописну істину, що, діючи вроздріб, національні групи тільки сприяють успіху плану розпилення антикомуністичних сил, який з диявольською впертістю провадить «коварний» ворог».

Як бачимо, російські журналісти ще й досі не забули заповіту Століпінґа: «З початку заспокоєння, потім реформи».

Найближча мета, отже, допомогти москвинам звільнити їх «родину», себто Московщину від комунізму, а що за цю допомогу національності дістануть, то справді «время ли сейчас ломать копья».

І правда. Головною допомогою одному з указаних нами «вождів», показати, що ось, мовляв, які ми незвичайні організатори. З нами навіть самостійники українці. Ті українці, яких ми ніколи не трактували, як націю нам рівну; ті українці, яких ми, зайнявши Київ, вішали нарівні, коли не більше, з большевиками; ті українці, із святощів національних яких ми глузували, як лише змогли придумати, та книжки яких палили по площах та вулицях їх же столиці; ті українці, яких ні один російський часопис в Харбіні навмисне не трактує поважно, вбиваючи тим нашим «хохлам» у голову, що український національний рух це не вияв історичної кінечности та тисячелітньої окремої культури, а інтриги якихось там штабів та зержав.

І ось після цього ще легітимний натяк, що, «діючи вроздріб, національні групи тільки сприяють успіху плану розпилення антикомуністичних сил».

Всі ці поучення стануть зрозумілішими, коли приймемо на увагу де-які моменти з Харбінського життя, що відбулися перед тим.

На початку жовтня, чи може трохи й перед тим, харбінці прочитали в часописах повідомлення, що Бюро для російських емігрантів в цілях об'єднання всієї еміграції рішило влаштувати бал 26 жовтня с. р. Не спитавши нікого й покладаючись на свій авторитет та вплив, Бюро оголосило, що на балю будуть заступлені всі національності без винятку. Українці-ж виступлять із своїм хором чи навіть кіоском.

Між тим українці, зосереджені біля Українського Дому, ніколи

про це і не думали й найменше: шого гаміру допомогати Бюрові в такій справі їм не мали.

Як у таких випадках і не раз траплялося й давніше, так і тепер і аступ га українців розпочався так званою «тихою сапою». Почали ширитися чутки, що-то, мовляв, буде, коли українці в баляю учасники і приймуть. Знов, як після смерті генерала В. Ричкова, почали лякати і ас в усіх часописах; знов і не оберемося і неприємностей; та-ж будуть і а баляю Грузини, вірмери то що, чого-ж і а м, справді, так дуже відділятися й т. и., й. т. и. Рада Української Нації, аль, ої Колодії і а цей раз все це витримала й, як і ас і формують, сказала рішуче «і» й тоді, коли цей і а тиск досяг кульмінаційної точки як з боку своїх, так особливо чужих. І ось коли це «і» стало відоме, і а тому його з ати і а лежало, коли і а святі св. Покрови появилися згадані достойники і а і а ської армії, всі чутки про репресії ялось раптово зникли, лише українці чекали, як то випадє з тим і а відповіді їм хором та кіоском.

Незабаром прийшло й 26 жовт я. Відбувся так силь о рекламований бал. І а ети присвятили йому, розуміється, багато уваги, але і а про українців я а д а і е в и м овила ані слова. І а д а ого кіоска чи хора українського і а балі і е було.

Зате кіоском там похвалилася місцева грузинська колодія, що ялось по своєму розуміє працю, що її провадять грузинський уряд та грузинські представники і а цілому світі.

Але праця й Бюра, особливо-ж деяких його співробітників, зайшла вилучено залалено. Те саме «Харбинське Время», що завжди рішуче відстоювало всі позиції Бюра, і а даві о від і м е и «авторитет, ого, від і а д а лього представника місцевої влади» заявило, що перший етап праці Бюра кінчився, тому треба Бюро реорганізувати для «більш важливих, трудніших і поважніших (крупных) завдань». А ця реорганізація буде полягати «в і а фкторий ого «очисткѣ», тако-ж реконструкції його апарату та приспособленія до рішення і а ових завдань.

Як воно буде — побачимо, але що «очистка» Бюра є ко і е чність, це в Харбіні було ясь о для кожного безстороннього, особливо-ж для українців.

Не треба бути пророком, щоб наперед сказати, що при цій «очисткѣ» будуть вичищені як раз ті, що своїм і а ерозумінням справи та поставлених їм завдань, сліпою ненавистю до українців та «і а н а комислячих» справді загальмували справу дійсної організації антикомуністичних сил між еміграцією в Маньджу-Ді-Го. Організації, до речі сказати, тут конечно потрібної та вельми бажаної. Звичайно і е на і а дставі того принципу, що його висунув «вождь» російських фашистів та його компанія.

Як воно буде, — судячи по часописах, — в скорому часі побачимо.

Ткач-Олійник.

3 міжнароднього життя

— Бразильська подія.

На повстання, революції чи перевороти насильного порядку, що час-од-часу відбуваються в латинських республіках Центральної й Південної Америки, європейська опінія і не звертала більшої уваги. Для неї досі ці факти були, так мовити, поточними місцевими явищами, позбавленими ширшого значіння, бо і е мали вони якої будь ваги для Європи. Свого часу на цьому місці була нагода схарактеризувати офіційний і звичайний конституційний лад у тих республіках, що назоверх цілковито наподобили широко-демократичну політичну структуру, заведеу в XVIII ст. Сполученими Штатами Північної Америки. Але це бу-

ли шлеї не по коневі. У Центральній та в Південній Америці з'явився від того державний демократичний лад, але того, що цей лад для себе неминуче вимагає, а саме — демократії, в житті, у вихованні, в людських взаєминах, — того там не було, як і єма ще й зараз. Тому тамошній демократизм прибрав особливий характер. Скажімо, вибори до парламента там робилися, але прологом до них чи епілогом після них, — в залежності від обставин, — часто бували перевороти, спрямовані на особу президента, як носія майже абсолютної влади в державі і а час своєї легіслатури. Той, хто до тої влади добився, дбав про те, щоб його легіслатура тяглася неохоче, а це знову-ж таки було стимулом до революції та переворотів, бо и шого способу позбавитися президент майже не було. Такий коректив встановило центральне й південно-американське життя до свого демократичного ладу, запозичивши його від своїх колишніх метрополій — Португалії та Іспанії, де, як відомо, так зване провизіціанство, і а протязі останнього століття, те-ж грало ролю свого роду конституційного чинника. Коректив той, що правда, був дуже подібний до того, що був завівся як *usus* в колишній царській Росії, де абсолютизм монарха, як висловився один француз, мав своє обмеження в подоби мотузки і а монаршій шії, але до його в латинських республіках звикли. Звикла до його й європейська опінія, бо він у і аслідках своїх і чого не міняв, ні політичних взаємин, і і соціального ладу, — міняв лише особи на посту президента та, як і а річ, і а інших менших державних посадах, а це вже не така важлива річ.

Тому до чергової революції в Бразилії, що відбулася за останні тижні, в Європі і а початках поставилися були так само, як і до попередніх, тоб-то байдуже. Але ближче озайомлення з нею вказало, що до неї треба ставитися и акше. Виявилось, що ця революція не лише продовжує попередні, але й має в собі де-що нового, і то дуже поважного, бо прибрала воюа, так мовити, європейський характер, коли до Європи зачислювати й Москву, як то зараз мають великий ахил роботи сприятливі до ССРСР дипломати. Цілком зрозуміла тому річ, що в Європі з цього приводу занепокоїлися, і особливо в тих країнах, що їх команди люди з'яйшли собі друзів серед вождів і лідерів III Інтернаціоналу, що їх ліві партії наблизилися до партій комуністичних.

Щоб не ходити за прикладами далеко, досить вказати, як і а останню бразильську революцію реагувала паризька газета *Le Temps*. Многочисній офіціоз французького міністерства закордонних справ уважає, що ця революція заслуговує і а те, щоб звернути і а неї цілком особливу увагу», бо в ній революційний комунізм по-перше виявив себе там організованою силою, що змагається захопити владу з метою соціального перевороту. Що бразильська революція мала «характер комуністичний», газеті здається безперечним:

«Вождем повстання, — пише *Le Temps*, — був колишній капітан федеральної армії Луїс Карлос Престес, член Комінтерна, згідно з своїм становищем голови бразильської комуністичної партії. Пригадується тако-ж, що і а конгресі Комінтерна, який відбувся в Москві в минулих серпні-вересні місяцях, делегати бразильської комуністичної партії зробили III Інтернаціоналу доклад, в якому вважали, що становище в Бразилії сприятливе для збройного виступу мас, при умові, що до того покликано буде тако-ж і екомуністичні елементи, які здібні будуть увійти до складу єдиного і ароднього фронту «антифашистського і антиімперіялістичного», що може приєднати до себе дрібну буржуазію та селянські маси».

«Фактичне становище Бразилії, — пояснює газета, — надзвичайно сприятливе для революційних підприємств такого порядку»:

«Уряд президента Варгаса, що править державою методом декретів, енергійно працює над фінансовим та економіч-

ним оздоровленням країни і тим, природно, викликав проти себе багато незадоволення. Він не встиг ще остаточно перебороти наслідки загальної кризи, що так тяжко дала себе відчутти масам населення. Комуністичні агітатори, що завжди готові використати кожне політичне й соціальне задоволення, — бо переконані вони, що революція може вродитися лише з бід та з боротьби класів, — скористалися й з цього фактичного стану річей, щоб найрізкоманітніші елементи втягнути до своєї авантюри, яку вони з обережності не прикрасили комуністичною етикеткою, та яка, на їх думку, краще мусіла б скінчитися глибоким хитаєм усталеного соціального ладу та привести до утворення так званої пролетарської держави».

Комуністичній революції в Бразилії не поведлося. Президент Варгас енергійними засобами потопив її в крові повстанців, серед яких були й значні військові частини, а між ними й численні літацьві. Але це не означає, що вожді Комінтерна відмовилися од дальшої боротьби, що комуністичні спроби революційні не будуть повторені. Це дає право паризькій газеті закінчити свою статтю про бразильську революцію пересторогою. Антифашистський та антиімперіалістичний народний фронт — це нова тактика —,

яку III Інтернаціонал хотів би в повну міру можливости зробити загальною, щоб нести до чужих країн заколоти та громадську війну, які являються першою умовою світової революції, що залишається найвищою й не порушуємою метою акції Інтернаціонала. Що по-перше цю нову тактику хотіли застосувати до Бразилії, це з'як часу, що на нього мають звернути як найповажнішу увагу всі уряди Південної Америки.

Французький офіціоз свою пересторогу звертає до Південної Америки; іє-офіціози, безперечно, звернуться з нею й до цілої Європи.

Observer.

3 преси

В «Народньому Слові», що його видає в Пітсбургу «Українська Народня Поміч в Америці», в числі 45 з 7 листопаду с. р. знаходимо докладний переказ за «Тризубом» розмови з Паном Головним Отаманом Андрієм Лівичьким, що її було вміщено в числі 37 (491) нашого тижневика. Подаючи ту розмову, редакція американської газети від себе додає такі зауваження:

«В Парижі виходить орган велико-українських емігрантів «Тризуб». Його наставлення є, очевидно, гостро-протибольшевицьке, а завдання його — це піддержання духа бодрости і надії у розкинедїй по цілому світі емігрантській братії та інформування її про найважніші події на Великій Україні та про ті, що можуть мати значіння для біжучої і будучої все-української політики.

«Тризуб» помістив недавно інтерв'ю з президентом велико-українського на еміграції живучого уряду п. Андрієм Лівичьким. Витяг з того інтерв'ю, а іменю важніші погляди п. А. Лівичького на теперішні вигляди української справи подаємо тут нашим читачам.

Навівши думки Пана Головного Отамана, газета висловлює таке побажання:

«У тому інтерв'ю з п. А. Лівіцьким так і відчуваємо, що справа українська починає ставати вже «акут». Дав би Біг, щоб його сподівання скоро сповнилися».

Заблудившись далі між іменами і де-що наплутавши, газета на прикінці виправляється:

«Визволення України — це перша і найсвятіша справа!»

* * *

Наводимо за бельгійською газетою «Renovation» з 30 листопаду с. р. витяги з журналу «L'Internationale Communiste», що в числі з 5 липня с. р. надрукував:

«Хоч Франція та де-які малі держави співпрацюють у певній мірі з ССРСР, головним являється всюди організувати маси для революції пролетарської... для цивільної війни... для поразки буржуазії... для перемоги червоної армії...»

І далі «Renovation» пише:

«Пакт з Францією, як каже цей журнал, Москва вважає за щось в роді підножки для того, щоб досягти своєї мети: світову революцію.

Совітський уряд мусів поробити уступки, але вони мають характер переходовий.

«Наша пацифістична політика являється зручною формою боротьби проти капіталізму, яку переводить совітський уряд у Москві».

Це було написано кілька днів перед конгресом у Москві, де вирішено було, що по всіх країнах комуністи мусять сформувати «спільний фронт» з соціалістичною партією і «всіма демократичними елементами».

А вперті віслюки ще продовжують вірити, що ми перебільшуємо і що ми даремно говоримо про війну, про революцію та про жидівську безпеку. Хіба-ж треба чекати аж до того часу, поки вже пізно буде кликати на алярм?»

* * *

Велика паризька газета «Le Temps» в числі з 2 грудня с. р. вміщує статтю «L'armée soviétique», — совітська армія, в якій автор її займається оцінкою збройної сили совітів і характеру совітської армії.

Перед усім автор згаданої статті так определяє національний характер совітської армії:

«Коли б совітський союз став жертвою якогось нападу, з певністю можна було б бачити формування для його оборони інтернаціональних полків з охотників із різних країв.

Але при теперішньому стані річей інтернаціональний характер червоної армії не дуже відчувається. Напроти, необхідно констатувати, що протягом останніх літ підкреслюється її національний вигляд, в міру того, як Росія знову стала великою

мілітарною потугою і політика Кремля все більше обертається до захисту чисто російських інтересів.

Характеризувавши таким чином совітську армію, як чисто російську, автор говорить далі, між иншим, таке про совітський мілітаризм:

«Російські большевики були зрачені (після Берестейського миру) німецькими вимогами у своєму національному почутті і разом в революційних переконаннях. Природня їх гордість, як горожан великої держави, перепліталася з іордістю доктринальною і вимагала реваншу. «Росія стає сильною й багатою, коли кине пустоговоріння і коли, сніпивши зуби, збере всі свої сили, напружить кожний нерв, кожний мускул... Безупинно працювати над оновленням дисципліни, і ад загальним посиленням організації, порядку, співробітництва з народними силами — це шлях, що веде до створення мілітарної й соціалістичної могутости». Це визнання, в якому відчувається глибоке поранення російського патріотизму, як і гнів революційного шефа, це урочисте зобов'язання відновити велику Росію, — це забули наступники Леніна. П'ятилітній план головою своєю метою мав збільшити воєнний потенціал совітського союзу. Коли большевики будують фабрику тракторів, або коли вони риють Біломорський канал, — вони все думають про війну».

Треба признати, що п. П'єр Берланд, що являється автором статті в «Le Temps», про яку тут річ, з правдивим знанням справи підійшов до зачепленого ним питання і дав дуже вірну оцінку мілітаристичним тенденціям московських большевиків.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Осіб, що бажать, за прикладом минулих років, замість новорічних та різдвяних візитів та привітань скласти пожертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, просять повідомити про це Бібліотеку або Редакцію «Тризуба» до 20 грудня с. р. Привіт од цих осіб з їх іменами буде оголошено в «Тризубі».

Ялинка для українських дітей в Парижі

відбудеться в неділю, 29 грудня с. р., о год. 3-ій вдень в салі — 15, avenue Noche, метро Etoile або Courcelles.

Українською Дитячою Школою в Парижі буде виставлено

«Різдвяна казка — сон Галі» та балет

Дитячий хор школи виконає різдвяні колядки. Запис усіх дітей обов'язковий до 20 грудня і провадиться в Українській Православній Церкві, в Редакції «Тризуба», в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри та в організаціях.

Хроніка

3 життя укр. еміграції.

У Франції.

— Ліонська філія Т-ва б. Вояків Армії УНР. 15 цього листопаду до Ліона завітав голова Т-ва ген. штабу ген. хор. О. Удовиченко. Того-ж дня він прийняв звіт про стан Ліонської філії від уповноваженого Т-ва підполк. Тарана, а в суботу, 16-го, відвідав хворих вояків у місцевому шпиталі. Далі був з уповноваженим Т-ва на кладовищі Гійотьер, де поклоновся могилам сот. Горбателка і п. Сурмія.

На годину 16.30 в помешака і Громади зібралися вільні від праці члени Т-ва і кадиати; був також присутнім голова Громади і Рада Громади, що були запрошені уповноваженим Т-ва. Перед початком засідання голові Т-ва були представлені нові члени Т-ва. Після того відбулася доповідь голови Т-ва про стан організації; на заключення голови Т-ва дав інформації загального характеру та звернувся до присутніх із закликом пам'ятати про батьківщину, прикласти всі зусилля для праці щодо визвольної боротьби та взаємної підтримки один одного на чужині, бо то запорука успіху в боротьбі.

Від імені Ліонської філії та присутніх голову Т-ва вітав короткою промовою уповноважений Т-ва підполк. Таран. Від імені Ліонської Громади висловив привітання голова Громади.

По заключенні інформації і привітальних промов голові Т-ва дано було присутніми кілька питань по змісту інформації, на які голова Т-ва дав вичерпуючі відповіді. Всі присутні широко дякували голові Т-ва за візити до Ліону та інформації.

О 19.30 розпочався товариський обід, який за спогадами про славу недавніх митрополитів угуся до 23 години.

У неділю 17 листопада о год. 10.25 голова Т-ва від'їхав до Гренобля.

Вражіння від візиту у всіх надзвичайно гарне. Вояки 3-ої Залізної дивізії зустріли свого улюбленого командира; члени Т-ва мали можливість провести час із своїм головою, якому вірять безмірно і шанують, як рідного батька. Що-ж до нових членів Т-ва, які вперше зустріли патріарха, то ці хвилини будуть їм пам'яттю на все життя і вони, однаково з іншими, старшими членами Т-ва та б. вояками славної 3-ої дивізії, від щирого серця поділяють їх почуття до патріарха і твердо вірять у наше славетне майбутнє.

— Українську колонію в Крезі-Моншаєні відвідав 13-18 листопада с. р. настоятель Української Православної Парафії у Франції і голова Шкільної Ради п. о. І. Бридза. Ціллю цих відвідань було ознайомлення з поступом праці в українській дитячій школі нашої колонії, як рівно-ж спроба знайти шляхи порозуміння між деякими членами української колонії, бо, на жаль, де-хто з українців у Крезі-Моншаєні через персональні стосунки навіть дітей своїх не посилав до української школи. Після інтервенції п. о. І. Бридза всі батьки прирікли посилати дітей до своєї школи на науку української мови та українознавства. Число дітей в школі таким чином збільшується до 32-34.

З огляду на безручність провадити одночасно дві школи — в Крезі і Моншаєні, керівник школи заповів злучення обох

шкіл в одну, в Кресо, і здобув од заводів Ш. айдера дозвіл на переїзд 10 дітей в супроводі старшої особи по четвергах з Мошань до Кресо й назад. Од цього заходу сподіваємося добрих наслідків, бо вчитель не буде тепер витрачати час на переїзд із школи до школи, а лише на науку.

17 листопаду п.-о. І. Бриндан одправив у Кресо службу Божу, на якій присутня була майже вся українська колонія в Кресо і досить українців із Мошань та навіть із Мошань-Мін. Під час служби Божої п.-о. сказав зворушуючу проповідь, закликаючи громадян до братерської єдності.

По службі Божій одслужено було на ахиду по 359 геоях, що загишли в листопаді 1921 року під Базаром.

Під час служби Божої і павахиди співав місцевий український хор під орудою п. Фурси (вільний гозак). Цим Українська Громада в Кресо складає п. Фурсі сердечну подяку за підготовку хору, як рівно-ж широко дякує поодиноким громадянам за труднощі будови іконостасу та впорядженні помешкання для церкви.

— Виклади в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі цієї зими незабаром починаються. Першою має бути доповідь В. Прокоповича про «Евангелію арабською мовою, видану коштом гетьмана Ів. Мазепи», із світлинами чарівного ліхтаря.

Далі має бути прочитано доклад проф. А. Яковлева — «Допитання про автора «Історії Русов».

В Польщі.

— З життя Українського Наукового Інституту у Варшаві. 21 листопаду с. р. під головуванням проф. Варш. Університету М. Гандельсмана відбулося засідання Комісії для дослідів над польсько-українськими питаннями. На цьому засіданні проф. П. Зайцев виголосив реферат про доцента Варш. Університету

П. Голомбка «Bractwo św. Cyryla i Metodego w Kijowie» (праця ця, велика монографія, недавно вийшла з друку). В дискусіях брали участь проф. М. Гандельсман і проф. М. Кордуба. На засіданні були присутні, між іншими членами Комісії, професори Варшавського Університету П. Уейський і С. Словський.

— 22 листопаду відбулися чергові збори Економічного Семінару, на яких п.ж. В. Яновський зачитав реферат на тему: «Металургійна промисловість ССРСР». Подасмо нижче тези реферату:

1. Випуск металу по цілому ССРСР в порів'янні з роком 1913 зростає: по чаву, у — на 247,4 відс., по сталі — на 226,0 відс. і по прокату на 191,7 відс. Питома вага української металургії внаслідок розбудови нових районів упала: по чаву, у з 73,7 до 60,80 відс., по сталі з 64,19 до 56,4 відс., по прокату з 65,8 до 59,8 відс.

2. Констатуються великі капіталовкладення в металургію, одновлення старих заводів і будова нових об'єктів. Кількість домен з початку першої п'ятилітки зросла на 78,7 відс., спроможність їх на — 134,7 відс., відповідні цифри для мартенів — 47,6 і 58,7. Зверне велику увагу на випуск електросталі.

3. У використанні об'єктів совітської металургії помічається поліпшення. Найкращі вимірники щодо виходу металу дає Україна. Так само в українській металургії найнижча собівартість, що пояснюється меншими видатками на перевозку.

4. Питома вага совітської металургії у світовій продукції стало зростає, що з'ясується падінням світової продукції внаслідок кризи.

5. Продукційність праці в совітській металургії дуже низька. ССРСР стоїть далеко позаду інших промислових країн світу.

6. Найслабше місце в совітській металургії — це підготовленість кадрів і взагалі робітництва до повного вико-

ристання тих об'єктів, що їх побудовано.

В дискусіях брали участь: проф. І. Шовгенів, п. Гл. Лазаревський, інж. Ф. Рибалко-Рибальченко та інж. Є. Гловінський.

У Румунії.

— З життя української еміграції в Румунії. 29-30 вересня с. р. член Українського Громадсько-Допомогового Комітету в Румунії Г. Пороховський відвідав, з доручення Комітету, Українську Громаду в Гавані. З цього приводу було зібрано загальні збори Громади, на яких обговорювалися питання економічної організації української еміграції в Гавані, інтенсифікації культурно-просвітньої діяльності Громади, справи діяльності Громадсько-Допомогового Комітету та ряд інших питань, зв'язаних з життям та діяльністю як Громади, так і всієї української еміграції в Румунії.

10-го жовтня полк. Пороховський, проїжджаючи через Чернівці, склав візиту пані Ользі Кобилянській. В імені б. вояків Армії УНР, що перебувають на еміграції в Румунії, полк. Пороховський підніс шановній письменниці букет живих рож та побажав їй здоров'я і сили для дальшої праці на ниві української літератури. Пані О. Кобилянська була приємно зворушена привітанням від борців за визволення батьківщини і просила полк. Пороховського передати воякам її щиро подяку.

14-го жовтня полк. Пороховський, з доручення президії Українського Громадсько-Допомогового Комітету, відвідав Українську Громаду в Бакеу, з метою полагодження питань організаційного характеру та для перевірки матеріального становища громадян у зв'язку з позичками, уділеними їм Комітетом через Громаду. Полк. Пороховський знайшов, що позички, уділені громадянам, були використані по призначенню, а

саме: на набуття земельних участків, будівлю хат та т. и. з метою забезпечення персонального емігрантів на випадок довшого побуту на чужині та старости. Самий зворот позичок в касу Громади в найкоротшому часі дозволить з повернених сум покоришатися й емігрантам із інших Громад, для тієї-же мети.

П.

В Югославії.

— З життя українців у Суботиці. 16-го листопаду с. р. до м. Суботиці завітав голова Союзу Українських Еміграційних Організацій в Югославії п. Чорний. З цього приводу гурток місцевих українців, хоч і не об'єднаних ще в українській організації, зібрався широю сім'єю в хаті одного з українців, де п. Чорний зробив велику й дуже цікаву доповідь про завдання й діяльність українців на еміграції.

У своїй доповіді п. Чорний торкнувся уряду УНР, і на чолі з його славними провідниками, і познайомив своїх тутешніх земляків з його діяльністю в минулому, сучасному та значінням його для справи визволення України.

Доповідь п. Чорного зробила велике й приємне враження на присутніх. До цього часу ці люди, під впливом «північного брата» не знали української справи й не вірили в неї. Навіть і не помітили зібрані, як засиділися аж геть до півночі. Розійшлися всі з приємною надією і вірою в наше краще майбутнє.

Слід тут зазначити, що завдяки п. Чорному, який 2 місяці тому переслав українцям у Суботиці українську літературу, — вони почали приходити до свідомості та цікавитись і іншою справою і прихильно до неї ставитись.

Треба побажати п. Чорному й далі проводити свою корисну працю на добро нашої Великої Страдницьї України.

І. Чеберко.

В Болгарії.

— Нова українська громада в Болгарії. 24 листопаду с. р. відбулися перші загальні збори членів основоположників Українського Культурно - Просвітнього Товариства «Українська Громада» в Ломі.

У відкритті Громади взяв участь і секретарь Союзу Українських Організацій в Болгарії п. Я. Малинівський, що, привітавши збори, зробив доповідь про діяльність і досягнення української еміграції. Докладчик звернув увагу присутніх на великий успіх української еміграції в організаційному, культурно-просвітньому й політичному відношеннях, підкресливши діяльність уряду Української Народної Республіки в напрямку координації українського організованого життя на чужині. Подав докладчик тако-ж статистичні дані українських організацій на еміграції, спійнявшись зокрема над новою Громадою в Ломі.

Доповідь п. Малинівського присутні нагородили рясними оплесками і доручили майбутній Управі привітати Голову Директорії і Головного Отамана Військ Української Народної Республіки Пана Андрія Лівичького і весь уряд УНР, Голову Українську Еміграційну Раду в Парижі та Союз Українських Організацій в Болгарії, як свою централю, з нагоди заснування Громади.

До важніших постанов загальних зборів слід однести тако-ж постанову про організацію українського хору та доручення управі влаштувати на Різдвяні свята ялилку для українських дітей.

Управу Громади обрано було в такому складі : п. Микола Мак-Мак — голова, п. Гр. Приходько — містоголова і скарбник, п. Андрій Вирвич — секретарь. На заступників обрано пп. Ів. Бублика та Ст. Гладкохатого.

До Контрольної Комісії обрано пп. Серг. Полянського, Гр.

Зипунечка та Микиту Мельника.

Голова зборів п. Мак-Мак, закриваючи зібрання, широко дякував ініціаторові заснування Української Громади в Ломі п. Я. Малинівському та голові тимчасової управи п. Гр. Приходькові за покладену йому працю для організації Громади.

Виконуючи доручення загальних зборів, Управа нової Громади надіслала того-ж дня, 24-го листопаду, привітання Головному Отаманові Панові Андрієві Лівичькому такого змісту: «Пане Президенте!

З доручення перших загальних зборів Української Громади в Ломі, що відбулися 24 листопаду с. р., маємо шану привітати Вас і Світлий Уряд Української Народної Республіки з нагоди заснування нашої Громади.

Бажаємо Вам, Пане Головий Отамане, сил, здоров'я й витривалости у боротьбі за здійснення наших стремлень до звільнення України з-під влади чужинців.

Хай живе Українська Народна Республіка!

Слава її законному урядові!
М. Мак-Мак, голова,
А. Вирвич, секретарь.

В Німеччині.

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 29 листопаду с. р. відбулася доповідь українською мовою проф. д-ра І. Мірчука на тему: «Релігійно-історичні студії та Інтернаціональний Конгрес у Брюсселі».

В Маньджу-Ті-Го.

— З життя українців у Маньджу - Ті - Го. В четвер 31 жовтня с. р. в товаристві «Просвіта» в Харбіні, в помешканні Українського Національного Дому, відбулася чергова доповідь п. п. д-ра Мілька та д-ра Барченка на тему «Дві Росії».

Обидва докладчики зreferували книжки: «Ми» Всев. Іванова

та «Две Росии» Ал. Салтикова. В своїх доповідях докладчики показали слухачам спроби зазначених авторів вяснити справжню суть московської душі та пояснити роллю «западного» елементу в творенні бувшої Російської імперії. Доклади викликали живе зацікавлення та дискусію.

Через тиждень по тому, в тому-ж помешканні відбулася доповідь д-ра Шлендика на тему: «Переяславський договір з Москвою 1654 р.»

Докладчик озвямовив слухачів з новою літературою на дану тему; оповів про різні теорії, що існують з приводу цього договору; старався вяснити суть «статей» договору, їх значіння в обороні України, цими своїми правами та державності й указав на необхідність всім українцям, особливо в Харбїні, добре запам'ятати ці «статті», борюючи свої позиції перед наступом москалів та й інших чужих цїв.

В дискусії, що відбулася після доповіді, кількома членами «Прогресу» було висловлено побажання, щоб Управа цього товариства такого рода доповіді продовжила та по можливості систематизувала.

Пам'ятник С. Петлюри і мистець без засобів.

Передруковуємо з «Дїла» статью М. Данька:

Перебуваючи в Берліні мав я нагоду відвідати роботу різьбаря п. Ємця (Kaiserplatz 17, Berlin, Wilmersdorf). Про різьбарську творчість п. Ємця писали свого часу у фаховій українській пресі. Не будучи фаховцем на цім терені, я не вважаю можливим говорити на цю тему. Висловлюю лише своє вражіння, яке зробив на мене безперечно найвизначніший твір мистця—велика постать С. Петлюри, виконана поки-що лише почасті, в гіпсі, але запроєктована в бронзі. Обличча зрештою вже виконано окремо в бронзі, як цього вимагає своєрідна техніка мистця, що я не визнає початкових проєктів у м'ягкїм матер'ялі, гли-

ні чи п'ястилині, а викінчує свої твори відлиті ним самим у бронзі. Тому й обличча, скопїроває в гіпсі, викликає ефекти, можливі лише в бронзі.

Твір п. Ємця, виконаний майже в подвійнім нормальнім розмірі, представляє Головного Отамана в моменті, коли він падає пробитий кулями убивника. Глядача вражає передовсім і звичайно-могутнє витворений контраст між безсиллям поцїленого на смерть падаючого тіла з великою силою муки духа у виразі обличча. Ця велич муки стирає її фізичні прикмети, примушує думати про велич завдань, полишених невикінченими Головним Отаманом, і скупчує у твердїм матер'ялі ідею національної самопосвяти, якою кермувався, очевидно, мистець, працюючи над своїм твором.

Ємець мріє про те, щоб його твір стояв, як пам'ятник, над могилою С. Петлюри на тлі муру в Парижі, а потім колись у Києві, як прикраса і айбільших національних святощів України. Він готовий працювати над цим пам'ятником лише за їжу і притулок, відливаючи частинку за частинкою при допомозі зробленої власними засобами печі... Але мистецькі мрії стоять у різкому протистиві до сумної дійсности. Український мистець мусить удержуватися в Берліні, виправляючи кепські праці початкуючих різьбарів. Чи дочекається він вільної України, або принайменше уваги того українського громадянства, що прямує до її визволення?

Некролог

† Ганна Приходькова. Український Жіночий Союз у Чехословаччині поніс велику втрату — 9 жовтня с. р. померла від раку Ганна Павловна Приходькова, довголітній член Союзу, одна з найкращих його працівниць.

На влаштованих Союзом 30 жовтня с. р. сходнях, присвячених пам'яті покійної, паніями З. Мірною, Л. Садовською, Ст. Нагірною, А. Гайдовською, М.

Шияною та С. Русовою було освітлено життя й діяльність Г. П. Приходькової, її громадську працю, зпочатку в Кам'янці-Подільському, потім на еміграції в Тарнові, де вона працювала в Українському Червоному Хресті, а тако-ж, як голова місцевого Союзу Українок. Далі покійна працювала в Празі в Українському Жіночому Союзі, зпочатку як скарбник, а потім в ідальні, яку Союз улаштував для української еміграції.

В праці своїй була Г. Приходькова завжди пильна й совісна та в кожну, навіть і дрібну, працю вносила ідейність. Була гарячою патріоткою і з вірою чекала на визволення дорогої для неї України. З природи була це людина надзвичайно добра, чула, і зовнішня краса з'єднувалась у неї з красою внутрішньою.

Була вона в повному смислі слова жінка-громадянка.

З. М.

Нові книжки й журнали.

— Т а р а с Ш е в ч е н к о . Том III. Поезії 1843-47 рр. Пове видання творів Тараса Шевченка. Український Науковий Інститут. Варшава. 1935.

— Р і д н а М о в а , науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Ч. 12 (36), грудень 1935. Варшава.

— В і с т ь и к , місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Грудень, 1935. Львів.

— К а л е н д а р «Просвіта» на рік 1936. Наклад «Народнього Фонду» в Ужгороді.

— Н а з у с т р і ч , література, мистецтво, наука, громадське життя. Ч. 23 (47), 1 грудня 1935. Львів.

— Ц е р к в а і Н а р і д , двотижневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам. Ч. 18, 1 грудня 1935. Крем'янець.

— Л і к а р с ь к и й В і с н и к , орган Лікарської Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка і Українського Лікарського Товариства у Львові. Ч. 3, 1 липня 1935. Львів.

До українських культурно-освітніх і фінансових установ

В грудні місяці 1935 р. припадає 30-та річниця наукової та громадської діяльності професора д-ра Ів. Огієнка, в недавньому минулому професора київських високих шкіл, організатора й першого ректора Кам'янець-Подільського Державного Українського Університету, міністра освіти та ісповідань, професора Варшавського Університету, автора багатьох наукових праць і чини головного редактора й видавця наукових журналів — «Рідна Мова» й «Наша Культура».

Для вшанування високодостойного ювілянта повстав у Варшаві Ювілейний Комітет, який ухвалив: 1) влаштувати прилюдну академію й 2) видати Ювілейний Збірник.

Повідомляючи про це, президія Ювілейного Комітету просить ласкаво допомогти добровільною грошевою складкою здійснити ювілейний програм.

Складки просимо надсилати на чекове conto—P. K. O. W a r s z a w a No 23340 — (Ukrainiska Studenska Hromada w Warszawie), з допискою: «Для Ювілейного Комітету».

Адреса для листування: J. Korowicki, Warszawa, ul. Bednarska 17 m. 24.

За Президію Ювілейного Комітету

А. В о в к , ген.-хор. — голова; М. П л е ч к о , редактор — секретарь; В. Д и т е л ь , шл. — скарбник.

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходитиме в 1936 році по-стаг ому і за участитих самих співробітників

Умови передплати на 1936 рік

У Франції на рік — 60 фр., на півроку — 30 фр., на три місяці — 15 фр., на один місяць — 6 фр., окреме число — 1,5 фр.

	1 рік.	1/2 року	3 місяці	1 місяць	окр. чис.
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬША	18 зл.	10 зл.	5 зл.	2 зл.	0,60 зл.
РУМУНІЯ	500 лев	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П.А.	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 б.	6 б.	2 б.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ.....	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris VI

Закордоном журнал передплатувати й набувати можна у представників «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, P.O. Box 333 Toronto, Ontario, Canada. 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest. 3) В Чехословаччині — Прага: P. Filonovic. Praha—Michle, Jaurisova 779, b. 19. П о д р а д и: п. інж. Бурачинський. Ukr. Hosp. Akademie, Podébrady. 4) В Польщі — J. Lipowski, ul. Czerniakowska 204, m. 25, Warszawa, для грошевих переказів — пошт. рахунок 13.435 Warszawa, Jan Lipowski. 5) В Спол. Штатах — Nash Bazar, 151 Av. A. New York, N. Y., U. S. A. 6) В Царьгороді: M. Zabello. Posta kuturu № 224. Beyoglu. Istanboul. Turquie. 7) В Бельгії — Georges Jakovliv, Ing., 43, rue de Coppin, Jambes — Namur. Chèque Postal 234465. 8) В Болгарії: Якив Малиновски, Веслец 22, София. 9) В Маньджу-Ті-Го — Madame Shlendyk, Girinska ul., 48, ар. 3. Harbin. Manchu-Kuo.

Замість різдвяних і новорічних поздоровлень та візитів на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі склали: Є. і В. Прокоповичі — 25 фр., проф. О. Лотоцький — 100 фр., І. Рудичів — 25 фр., С. Нечай — 20 фр., І. Горайн — 10 фр.

Т-во б. Вояків Армії УНР у Франції
влаштовує у вівторок 31 грудня 1935 р. в салі Дому Бельгійських Інвалідів, 59, rue Vergniaud, Париж 13, метро Glacière, традиційну

Вечірку - баль

На початку силами Українського Незалежного Театру під режисурою П. Шмалія виставлено буде:

«Ніч під Різдво»

водевіль на одну дію по М. Гоголю, інсценіровка Степового.

Хор, колядки і солові співи під час дії

Початок о год. 21.

По виставі баль до ранку. Джаз-банд. Зустріч Нового Року. Товариські забави. Вступ: панії — 5 фр., чоловіки — 7 фр.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко
Le Gérant: M-me Perdrizet.